N XVIII.

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 30. SIERPNIA V. S. ROKU 1805.

ROSSYA.

S. Petersburg V. S. 18 Sierpnia. Na przełożenie główno kommenderuiącego w kraiu Gruzińskim G. infanteryi X. Cicianowa, J. J. M. raczył oświadczyć naywyższe ukontentowanie woysku które się dystyngwowało pod naczelnictwem GL, Glassenap w bitwach stoczonych z Kabardyńcami, na wyprawie w Marcu przedsięwziętey dla poskromienia tego narodu; w szczególności zaś GM. Łychaczew, Delpozzo, Barkow, wielu Officyerom półków: Niżehorodzkiego dragonii, 17 strzelców, artylleryi, niemniey Kabardyńskim XX. Ismael Bey, Aidemirów, Temir Bułat, za mężne stawanie przeciw woyskom Szacha Zadi. Podpółkownik Szalgin umieszcza się w konnym półku Polskim. Major Makarów będzie Adjutantem u G. Kawaleryi Michelsona. Leibgwardyi Preobrażeńskiey Półkownik Meżeńcow umieszczony w Nowhorodzkim półku muszkiet. Majorom 3 półku artylleryi, Niepieycin i Klingenberg oświadczono ukontentowanie za dobre ćwiczenie ich kompanii, za świadectwem GL. Graffa Arakczejew.

TURCYA.

Constantinopol 27 lipca. W prowincyach Turcyi Azyat. zapala się woyna domowa. Basza Trebizondy wypowiedział posłuszeństwo Sułtanowi, na wzór tylu innych iemu podobnych zamyślaiąc o niepodległości. Porta na uskromienie nowego buntownika wielu wodzom z licznemi woyskami pośpieszać kazała, między innemi złożonemu niedawno z urzędu Wezyrowi Jussuf. Nic ieszcze nie dokazali; owszem iest wiadomość, że Basza Natolii, który naypierwszy z ludem swoim wykonał zlecenia Dywanu, porażonym został.

Egiptu stan coraz się pogorsza. Elfi Bey Mammeluków, chociaż przez Seid Alego wodza Albańczyków zaproszony do rządzenia kraiem, nic nie sprawił, nie przyięty od obywatelów Cairu. Straciwszy więc nadzieię przywrócenia spokoynosci przez ugodę, orężem przymusić postanowił Egipcyan do posłuszeństwa. Przeto liczne woyska iego opasały ściśle stolicę, nie dozwalaiąc dowozu żywności. Sam Elfi z wybranemi Mammelukami ruszył do niszego Egiptu, maiąc naprzod osadzić Rosettę, zkąd pośpieszy do Alexandryi pełen nadziei, że ta twierdza wkrótce poddać się musi. O czynnościach Kapitana Baszy i flotty Tureckiey żadney wiadomości nie odbiera Dywan.

Odmiany zdarzone we Włoszech zciągneły uwagę Porty. Poseł Angielski częste rozmowy miewa z Ministrami naszemi. Słychać że Wezyr Jussuf wkrótce powróci do rządów; natenczas Porta oboiętną zostać nie ma, ieżeli nowa woyna zapali się w Europie. Pomieniony poseł Arbuthnot, miał prosić, i otrzymał u Selima 3 pozwolenie, ażeby się godziło Brytańnii W. lud zaciągać w Albanii do woyska morskiego, maytków, i żołnierza do załogi Maltańskiey.

AUSTRYA.

Wiedeń 25 Sierpnia. Hardenberg Minister Pruski, przesyłaiąc posłowi Francuzkiemu notę sobie podaną przez Ministra Rossyiskiego Nowosilców, przyłączył pismo następuiące: Niżey podpisany z żalem widzi potrzebę kommunikowania posłowi Laforest noty, którą iemu podał Minister Rossyiski, odsyłaiąc przy niey pasporta; z oświadczeniem, że Imperator Jmć całey Rossyi zważaiąc odmiany niedawno zdarzone we Włoszech, mianowicie zaś przyłączenie RP. Liguryiskiey do państwa Francuzkiego, rozkazał iemu nie iechać do Francyi. Gdy przyszła wiadomość o tym przypadku niespodziewanym, Król zaraz przewidział, iaki skutek wyniknie przeciwny zbawienney negocyacyi, która zaczętą być miała; czuie więc żal głęboki, widząc że się ziściły trwożliwe domysły iego. Gorliwa chęć przywrócenia pokoiu powszechnego, którą tchnoł statecznie Król Pruski, którą tak często oświadczał, iest niewątpliwym dowodem, co czuie w okolicznościach teraznieyszych.

Z drugiey strony chodzi po ręku oświadczenie, które podać kazał Franciszek 2 dworowi Berlińskiemu i innym. Wyraża Monarcha, że do woyny morskiey między Francyą i Brytańnią W. należeć nigdy nie chciał; owszem statecznie pragnoł przywrócenia pokoiu, ieśliby ten skutek zbawienny sprawić mógł pośrednictwém swoiém. Ugoda tém pożądańszą była dworowi Wiedeńskiemu, że Napoleon uroczyście przyrzekał dokończyć negocyacye zciągaiące się do Włoskiey ziemi, gdy woynę zakończy na morzu. Dwór Wiedeński maiąc znaczne posiadłości we Włoszech, czuie własną potrzebę iak nayprędszey ugody. Z ukontentowaniem Cesarz widział pismo rządcy Francuzkiego do Króla Brytańnii W. przesłane na początku r. ter. Z niemnieyszém odpowiedź Jerzego 3, która blizką ugodę rokowała za wdaniem się Mocarstw przyiaznych. Dziś Monarcha z żalem widzi tamę negocyacyom położoną. Ofiaruie więc interessowanym Mocarstwom swoie pośrednictwo, ażeby dzieło wielkie zaczęte, i do końca pomyslnego doprowadzone być mogło.

Lehrbach Minister zasłużony Monarchii Austryackiey, w Lintz nagle umarł. Do G. X. Lichtenstein bawiącego w Morawii gońca posłano, ażeby iak nayrychley do Wiednia przybywał; ma być wysłany za granicę w zleceniu nayważnieyszém.

W całey Bawaryi wielkie iest poruszenie. Kazał Elektor z Munich przewozić archiva, i bogatsze sprzęty do Wurtzburga i Bambergi; tamże ma przenieść się sam na mieszkanie z całym dworem 1 pazdziernika. Mongelas 1 Minister Bawarski prosił o dymissyą, i otrzymał; następcą iego został Weichs.

Biegaią pogłoski, że przez Bawaryą Austryackie woyska ciągnąć maią. To pewna, iż regimenta w Szwabskich dzierżawach stoiące pośpieszaią do Voralbergu, gdzie pod Bregenz oboz iest wytknięty na 15 t. żołnierza, którzy w manewrach nowo przepisanych ćwiczyć się powińni pod sprawą G. Wolfskehl.

W Czechach wielkie magazyny zakładać kazano, do których z prowincyi Króla Pruskiego w Cyrkule Frankońskim, Anspach i Bareuth, 30. t. miar zboża wyprowadzić bez cła pozwolono. W naszey stolicy kommissya woyskowa z niektóremi liwrantami umowę zrobiła na dostawienie wielu t. koni pod iazdę i do artylleryi potrzebnych; dziś słyszemy że przepisaną liczbę rząd zmnieyszyć kazał częścią 4.

Do izby Xiążęcey seymu Rzeskiego w Ratisbonie przyięci być maią XX. Sinzendorf, Windisch-Graetz, Khevenhuller, Trautmansdorf, Colloredo Mansfeld z Katolików. Lippe Detmold, Wiedrunkel, Wittgenstein, Saxe Meinungen, Saxe Coburg Saalfeld z Protestantów. Nadto ieszcze dóm Austryacki domaga się przyięcia XX. Furstenberg, Loevenstein, Truchsess, Szwabskich i Frankońskich Graffów.

BRYTANNIA W.

Londyn 20 Sierpnia, Spełniły się życzenia dobrych obywatelów; Nelson po 2 letniey niebytnosci powrócił szczęśliwie do oyczyzny. Nieprzyiaciel ukrywaiąc zmartwienie swoie z wyprawy daremney do wysp Antilskich, może twierdzić, że Villeneuve i Gravina nie mieli w zleceniu podbiiania osad cukrowych. Jeśli tak iest, pocóż tak daleka żegluga? wydatek niezmierny? strata ludu i czasu drogiego na woynach? Lecz Anglicy tego są rozumienia powszechnie wszyscy, że Iamaika, Trinitada, Barbados, i inne wyspy zapewne byłyby naiechane, gdyby Nelson nie zgadł trafnie zamysłów szkodliwych, i pospiechem

do wiary trudnym nie stanoł w nowym świecie. Samo imie tego wodza przeraziło Admirałów przeciwney strony, którzy z innym do czynienia maiąc odważyliby się podobno 20 okrętów lin. do boiu stawić przeciw 10; gdyż więcey nie liczył przy sobie Nelson w Barbados.

Naród potrwożony niespodzianém flott nieprzyiacielski h połączeniem w Ferrolu, obrótami nadzwyczaynemi flottylli w Boulogne, ruszony z siedlisk prawie ku obronie powszechney, na odgłos że Napoleon liczne woyska zabiera na statki; dziś lepszą i niewątpliwą ma nadzieię, utrzymać niepodległość swoię, i dawną przewagę na morzu, gdy widzi naydoskonalszych wodzów, na czele ogromney potęgi ziednoczonych, i gotowych potkać nieprzyiaciela, gdziekolwiek ukazać się zechce. Cokolwiek bądzie, Nelson w świeżą żywność i wodę opatrzony, opuścił ciaśninę Gibraltarską, Collingwooda z 4 okrętami przed portem Cadix zostawił, tamże przywołał Bickertona z równą siłą krążącego po morzu środziem. Sam z 11 okrętami płynąc wzdłuż Portugalskich, Hiszpańskich, i Francuzkich brzegów; gdy nie spotkał nigdzie flotty przez Caldera zwyciężoney pod Finisterre, owszem w drodze odebrał wiadomość iż do Ferrolu zawineła; zgadł wódz przezorny, że nieprzyiaciel maiąc w tym porcie potęgę znaczną, może płynąć do Brestu lub Irlandyi; ażeby więc z swoiey strony przyłożył się do zniszczenia tych zamiarów, pośpiesza do Brestu, oddaie Cornwallisowi 9 okrętów lin. 2 potrzebuiące naprawy, Victory od 100 arm. Superbe od 74 do Portsmouth sprowadza.

Iak zadziwił nieprzyiacioł w Indyi zachod. przybyciem niespodzianém, tak niemniey ziomków swoich, którzy od 20 kilku d. o nim nie słysząc, rozumieli, że raz ieszcze omylony powieściami żeglarskiemi, szuka flotty zprzymierzoney u brzegów Irlandzkich lub Szkockich. Opisać niepodobno, iaka radość była, iakie okrzyki obywatelów, mianowicie zaś ludu morskiego, na widok ulubionego wodza i zwycięzcy. Wysiadł niemieszkaiąc na ląd, udał się na wieś dla spoczynku, którego potrzebuie; pisał albowiem do Admiralicyi bawiąc ieszcze w Barbados, że 2 letnia praca, i długie po rozległych morzach krążenie, zdrowie mu osłabiło.

Okręta z nim przybyłe kommendant portu na kwarantannę skazał; gdyż były w Indyi zachod. a w Gibraltarze stoiąc z lądem kommunikowały. Ale Nelson zaświadczył listownie, iż gdy znaydował się w pomienioney twierdzy, chorych nie było w garnizonie, i żadnego podeyrzenia o żółtey gorączce; podobnym sposobem na całey flotcie Angielskiey z ciaśniny płynącey do Brestu, gdzie przybyła 15 sierpnia, żadney choroby lekarze nie dostrzegli.

Za Nelsonem wkrótce przybył do Portsmouth Stirling z okrętami Glory od 98 arm. Varrior od 74 w bitwie 22 lipca uszkodzonemi. Była pogłoska, zapewne przez Oppozycyą rozrzucona, że ten Admirał i Calder wkrótce przed sądem woyskowym stanąć mieli. Nie wierzą temu rozsądni. Calder nieposlednie mieysce trzymać będzie między rycerzami Angielskiemi, że liczbą słabszy, mocnieyszego nieprzyiaciela pokonał, i zdobycz zabrał. Jeżeli odsyłaiąc Stirlinga pod Rochefort, okręta w bitwie uszkodzone do oyczyzny, poźniey nie przeszkodził połączeniu eskadr Hiszpańsko Francuzkich; nikt iemu tego za złe nie poczyta; uczynił co mógł roztropnie, ustąpił okolicznościom, i złączył się z Cornwallisem, gotuiąc się do większey potrzeby, którą przewidział podobno.

Co o zwycięzcy wodzu rozumieią Officyerowie pod nim służący, pokazuie się z listu iednego z nich pisanego do przyiaciela; Waleczny Calder, powiada, nie mógł więcey uczynić, niżeli dokazał d. 22. Mieliśmy 4 okręta 3 piętrowe od 98 arm, wszytkie prawie naypodleysze z całey flotty narodu, wszystkie ammunicyą, żywnością do innych wypraw zgotowaną obciążone tak dalece, iż artyllerya niższych batteryi w morzu zanurzona grać nie mogła. Niektóre inne okręta nasze zle opatrzone były do potrzeby. U Francuzów postrzegliśmy więcey porządku i lepsze manewry, niżeliśmy się spodziewali. Lud Angielski może być nieukontentowany, żesmy nie odnieśli zupełnieyszego zwycięztwa; i ia nieukontentowany iestem; lecz nie Calder iest przyczyną; gdyż uczynił co tylko naydoskonalszy wódz w świecie mógł uczynić.

Za powrótem Nelsona wszczeło się pytanie w narodzie; co teraz nieprzyiaciel zamyśla? iakie wyprawy obronne lub zaczepne przedsięwezmą Admirałowie nasi? Jeżeli prawda iest co niedawno mówiono, iż Lallemant eskadry z Rochefort i Orient wyprowadzone przyłączył do Ferrolskiey flotty, nieprzyiaciel w tym porcie może zebrać do 40 okrętów lin. licząc 3 zostawione w Vigo, W Brest Gantheaume trzyma na kotwicach, iak nieraz widzieli żeglarze Angielscy, 28. Lecz ta potęga iest rozdwoiona; straszną więc przed połączeniem być nie może; nawet po złączeniu; raz że składa się z Hiszpanów i Francuzów: powtóre że o doskonałości wodzów i ludu morskiego u nieprzyiacioł nie wielką opinią maią Anglicy.

Ale gdyby przez niepodobieństwo, nieprzyiaciel potrafił całą potęgę w iedno połączyć; nie rozumiemy, żeby się odważył na walną bitwę, wiedząc iż z naszey strony, Cornwallis i Nelson, Calder i Stirling maią pod Brestem okręt 1 od 120 arm. 4 od 110. 12 od 98,8 od 84. 31 od 74. 3 od 64 co wszystko czyni ogółem okrętów lin. 59. Z tey liczby kilka ledwie iest w portach dla naprawy; 50 stoi pod Brestem czekaiąc w zupełney gotowości, rychłoli Gantheaume z portu wynidzie; czyliteż Villeneuve z Graviną zawiiać zechce do niego. 9 okrętów naszych po skończoney naprawie niemieszkaiąc pośpieszą do flotty, pomnożone kilko nowemi; Capitan i Audacious od 74 arm. iuż z Plymouth wyszły. Keith i Russel od Boulogne do Texel maią okrętów lin, 11, fregat 20, korwet i mnieyszych statków 180. Cochrane i Dacrés w Indyi zachod. okrętów lin. 10, tyleż Pellew i Trowbridge w Indyi wschod. Collingwood i Bickerton pod Cadix 8; co wszystko czyni 98 okrętów lin. w służbie będących. Ogromna potęga ze względu na liczbę, bardziey ieszcze na doświadczenie i wprawę; którą widząc z chlubą narod Angielski, słusznie panem morza nazwać się może.

Słychać, iż Admiralicya pokonanie flottylli Francuzkiey i Batawskiey w Boulogne ma powierzyć Nelsonowi. Keith z większą potęgą pośpieszy do Ferrolu, ażeby przeszkodził wyściu na morze ziednoczonych z Francuzami Hiszpanów. Z Porto wiadomość mamy, że Gravina zawinowszy do Vigo, wraz lądem gońca wyprawił do Admirałów Grandellana i Gourdon, donosząc o mniey pomyślném spotkaniu z Calderem. i wyraźnie zalecaiąc, ażeby iak nayrychley sami pod żagle wyszli. Co iednak nie nastąpiło, zapewne dla niegotowości; Grandellana miał okrętów lin. 11, Gourdon 6. obydwa na flottę zabrać mieli 13 t. żołnierza lądowego, co zdaie się oznaczać taiemną wyprawę.

Dziś rząd ogłosił powszechne przebaczenie dezerterom woysk morskich i lądowych.

Obywatele miasta Dublinu przysłali prawo obywatelskie X. Cumberland w złotém naczyniu, z przyłączoném podziękowaniem za mowę gorliwą, którą powiedział w izbie wyższey, gdy roztrząsano prożbę Katolików Irlandzkich. W tém Królestwie przed kilko d. była trwoga. Postrzeżono z brzegów płynącą flottę z 18 żaglów złożoną; lud rozumiał że są nieprzyiacielskie, zwłaszcza wiedząc, iż Francuzi niedawno krążyli przed uyściem rzeki Shannon. Daremna boiaźń: pokazało się wkrótce, że to była flotta kompanii wschodnio Indyiskiey, która na samym wstępie dalekiey żeglugi rozkaz odebrała powracać do Angielskich portów, i przyłożyć się do zwalczenia nieprzyiacioł, ieśliby o lądowaniu zamyślali.

Oppozycya nie mogąc w niczém obwinić zwycięzcę Caldera, głośno zaczeła przyganiać Cornwallisowi, który większych posiłków nie dał flotcie krążącey pod Ferrolem; za ich pomocą łatwo moglismy zniszczyć eskadry Villeneuve i Graviny. Mógł że to uczynić Cornwallis, gdy 19 okrętami tylko zamykał port Brestenski? i dać Francuzom sposobność wyiścia pod żagle? Na takich oskarżeniach nie zbywa nigdy; lecz mężowie rycerscy dopełniaiąc ściśle powinność swoię, dobrze czyniąc oyczyznie, oglądać się nie powinni na zarzuty nieuważne i płoche.

X. York wyieżdża do Kent Hrabstwa, oglądać i ćwiczyć maiąc wszystkie woyska, milicyą, ochotników liczne zgromadzonych, którzy niecierpliwie czekaią hasła do boiu. Graf zaś Chatham wczora oglądał w Beckshil Legion Hannowerskim zwany; iuż on liczy głów 7 t. Ludu pięknieyszego i lepiey ćwiczonego widzieć niepodobno. Hetmani G, Don, którego Brune aresztował w Hollandyi, gdy był przysłany do niego przez X. York dla podpisania wiadomey umowy r. 1799.

W r. ter. odebraliśmy dowodów bardzo wiele chęci nieprzyiazney od żeglarzów Amerykańskich. Ze nie wspomniemy fałszywych wieści, któremi nieraz uwodząc Admirałów naszych, sprowadzili z dobrey drogi, dość iest powiedzieć, iż narodów z Anglią woiuiących produkta i towary z portu do drugiego przeprowadzali pod pokrywką oboiętności; że ich korsarzom zaprzedawali

całe ładunki wzięte w portach naszych dla przewozu bezpiecznego. Pokazało się ieszcze, iż z Batawami umowę zrobili, obowiązuiąc się towary ich z Batawii i drugich osad wschodnio Indyiskich RP. do Amsterdamu sprowadzić; temi ładownych okrętów Amerykańskich dziś ma być na morzu 14. Takie zgwałcenie zwyczaiów dawnych, i prawideł ścisłey oboiętności, pobudkę dało rządowi naszemu do rozkazania, żeby Amerykańskie statki przetrząsane i do Angielskich portów sprowadzone odtąd były, iesli na nich znaydzie się własność nieprzyiacielska.

12 Czerwca miasto Amerykańskich stanów, Detroit zwane, na granicach Canady leżące, ogniem spłonęło, 300 domów poszło w perzynę; szkoda mieszkańców niezmierna, osobliwie w futrach, które kupiąc u rodowitych Amerykanów, handel z Europą kwitnący prowadzili.

Król na oko zupełnie iuż prawie ozdrowiał; o drugiém dobrą nadzieię uczynili lekarze.

Russel krotko zabawiwszy w Yarmouth z 7 okrętami lin. pośpieszył znowu do Texel, odebrawszy podobno wiadomość, że De Vinter i Kikkert z tego portu i Helvoetsluys, Batawską flottę na morze wyprowadzić zamyślaią, a przynaymniey wszelką gotowość uczynili do bliższey żeglugi. Zawsze albowiem przekonani iesteśmy, że ten nieprzyiaciel od lądu nie odbiie, ieżeli tylko postrzeże krążących Anglików. Okręta żołnierzem, artylleryą, ammunicyą, żywnością, końmi, zawadami, obciążone, są niezdatne do bitwy.

Kapitan Popham wypłynoł do Constantinopola; temu Officyerowi Selim 3 powierzyć ma urządzenie flott i zbroiowni Tureckich, na wzór Angielskich.

Uważaliśmy od czasu dawnego, że Pitt sprawuiąc pilnie obowiązki Ministra I, iako Prezydent i kanclerz skarbowy, czynnie dopomaga prezyduiącemu w Admiralicyi Barnam, którego departament nayważnieyszy w okolicznościach ter. tarczą iest i zasłoną narodu.

Czekamy niecierpliwie przybycia bogatey flotty wschodnio Indyiskiey. Raynier miał ią wyprowadzić 10 lipca; żegluga naymniey 2 mieś. trwać powinna. Ponieważ nieprzyiacielskie eskadry prawie wszystkie są połączone w Ferrolu, a morza dziś bezpieczne, wódz nie znaydzie żadney przeszkody w drodze; kray skarbami spodziewanemi z Azyi zasilony, chętniey część dostatków poświęci na obronę powszechną. Z Ferrolu flotta zapewne nie rychło ukaże się na morzu; znacznego czasu potrzebuią dla naprawy okręta, w długiey z Ameryki żegludze, i niepomyślném spotkaniu zepsute.

Parlament, który zgromadzić się miał d. 22 sierpnia, rozkazem Królewskim dziś ogłoszonym iest odroczony do 17 Pazdziernika. Fox wyiechał do Irlandyi odwiedzaiąc przyiaciela Grattan.

Flotta z Indyi wschod. oczekiwana, przyniesie dokładnieyszą wiadomość o woynie z Marattami. G. Lake w początkach oblężenia twierdzy Bhurtpoore, nie miał nad 12 t. Europeyczyków i Indyanów; dla tego nie mógł zewsząd opasać i zamknąć rozległego miasta, które często posiłki zewsząd odbierało. To ieszcze przyczyniło się do klęski naszey, żeśmy do oblężenia nie mieli możdżerzów i cięższych armat, które nie rychło z Bengalu posłał morzem Wielkorządzca Wellesley. Dla tych przyczyn przedłużyło się oblężenie, które nam kosztowało więcey zabitych i ranionych Europeyczyków, niż bitwy polowe; tak dalece Indyanie wydoskonalili się w rzemieśle woiennem. Przydaią niektórzy, że sam Holcar nie znaydował się w Bhurtpoore; lecz tylko właściciel miasta, Rajah, na którego obronę wierne poddaństwo gorliwie powstało.

Czekamy wkrótce rozkazu rządowego, który dozwala okrętom oboiętnym wolnie przewozić produkta osad nieprzyiacielskich, ieżeli te maią być zaprowadzone do portow Angielskich.

FRANCYA.

Paryż 20 Sierpnia. Przysłane z Boulogne od Napoleona pismo wczora czytać mieli Senatorowie; lecz ponieważ niewielka ich liczba znalazła się w stolicy, do nieprzytomnych rozesłano gońców z rozkazem, ażeby przybywali iak nayrychley. Tymczasem iest pogłoska, że owe pismo zciąga się do krytycznego stanu w którym dziś iest Francya. Rozdwoione są zdania; ta iednak opinia przeważa, iż woynę lądową wkrótce mieć będziemy. Słychać iż Ambassador Larocheloucault podał notę uwagi godną dworowi Wiedeńskiemu. Treść oney zgadywać tylko możemy. Papiery upadaią; narod czeka troskliwie czytania pisma pomienionego, i zdania Senatu.

Napoleon w portach zabawił dłużey niżeli rozumiano; ztąd domysły, podobno dalekie od prawdy, że lądować myśli koniecznie. Sztab wyższy armii Angielską zwaney ogłoszony; panuiący ma sam dowodzić; flottylla lądować będzie w Anglii; Marmont w Szkocyi, Augereau w Irlandyi.

Lecz te powieści i szczegóły nie są iuż nowe; rząd milczy o nich. Prywatne listy donoszą: że Napoleon w Boulogne ustawicznie naradza się z Ministrami Berthier i Decrés, Admirałami Lacrosse, Verhuel, Marszałkami Lannes, Brune, Ney, Davoust, Soult, Mortier; GG. Oudinot, Baraguey, Bourcier. Klein, Vandamme. Marszałkowi Augereau posłano rozkaz, ażeby z całém woyskiem zabierał się na flottę Brestenską; Marmont i Sebastiani dawniey odebrali podobne zalecenie u Batawów. W Boulogne, Ambleteuse, Calais, Dunquerque kazano iak naypilniey zabierać armią na statki; nie tylko Officyerom ale też GG. wyraźnie zalecono zawsze być na flottylli, dla gotowości do wyiścia pod żagle w godzinę po odebraniu rozkazów ostatecznych.

Część wielka iazdy, i wszystkie regimenta huzarskie siadaią w Calais. Od Dunquerque do Havre rozruch niesłychany przy brzegach. Wszystkim dywizyom, regimentom, kompaniom rozdano statki potrzebne. Rozkazy stosowne do okoliczności podpisane są przez Napoleona, Ministrów, Marszałków, i pomienionych Admirałów. Rezerwę piechoty, wybranych grenadyerów, gensdarmów, gwardyą, dragonią z Arras, S. Omer, Amiens, Compiegne, Flandryi, śpiesznie sprowadzaią wodzowie nad morze; drogi do niego z wewnętrznych departamentów prowadzące, podróżni widzieli zawalone wozami, ammunicyą, artylleryą, końmi, innemi potrzebami.

Swiadkowie tych obrótów dwoią się w opiniach. Jedni z pozoru sądząc, wyprawę maią za nieuchronną i bliską; drudzy głębiey rzecz rozważaiąc, utrzymuią iż lądowanie nigdy nastąpić nie może; takich iest bez porownania więcey u nas. Możemy grozić nieprzyiacielowi; lecz okoliczności lądowe są niepewne. Iuż słychać, że Napoleon sam do wyprawy należeć nie maiąc, odda kommendę innemu, sam wkrótce uda się do Bruxelles, ztąd w Strasburgu iest spodziewany. To iednak przydać trzeba, iż rozkazy żadne nie wyszły ieszcze do woyska wyprawie zamorskiey przeciwne. Drży dobry obywatel myśląc, iaką klęskę sprowadzić, z iakiego stopnia strącić narod może to przedsięwzięcie, gdy skutek weźmie niepomyślny.

Pisarze zaś i politycy, u których dzieło kończyć się zwykło na papierze, wmawiaią Francuzom, iż powinni dokonać rzecz zaniedbaną od przodków swoich, daiąc wolność żeglarzom wszystkich narodow, i Irlandczykom. Tym nigdy szczerze dawny rząd pomagać nie chciał, przykładaiąc się całą potęgą do rewolucyi Hollenderskich, Szwaycarskich, Portugalskich, Neapolitańskich, Niemieckich, Amerykańskiey; w czem błąd był wielki. Dziś więc rószczkę oliwną do Anglii zanieść potrzeba. Ale podobno rząd inaczey myśli, i inne ma przedsięwzięcie. Słowem: żyiemy w niewiadomości, codzień spodziewaiąc się z niey wyniść, codzień wpadaiąc w niepewność większą.

Słychać, iż nowy kalendarz Iakobiński ma być zniesiony zupełnie od nowego r. wtenczas Rzymskiego po dawnemu używać zaczniemy.

D. 15 sierpnia uroczyście w Boulogne święcono. Napoleon zaprosił do głowney kwatery na obiad wszystkich wodzów i starszyznę woysk lądowych i morskich. Cała armia popis czyniła; cały d. grała artylleryą; wieczorem oświecono wszystkie obozy; paliły się ognie sztuczne od uyscia rzeki Selgue do przygórka Grinez.

Pisma nasze wyrachowały, że od r. 1786 Brytańnia W. tak dalece rozszerzyła swoie dzierżawy w Indyi wschod. iż z kraiów nowo nabytych ma dochodu rocznego 180 mill. fr.

BATAWSKA RP.

Haga 24 Sierpnia. Wczora słyszeliśmy potężne z dział strzelanie w Texel. Wkrótce przybył ztamtąd G. Adjutant Pensyonarza. Nie trzeba było więcey gminowi do rozniesienia pogłoski, że flotty Batawskie z Texel i Helvoetsluys na morze wyszedłszy, potyczkę miały z Anglikami. Pokazało się dzisiay, iż owe strzelanie dziełem było samych iedynie Batawów, których De Winter

pilnie sposobi do potkanie się z nieprzyiacielem. Anglicy spokoynie krążą blizko brzegów naszych, otrzymawszy posiłek znaczny. Flotty naszey część znaczną wyprowadzono do odnogi, reszta ieszcze na mieyscu czeka z Bologne hasła.

G. Miollis wyznaczony po G. Marmont na wyprawę idącym kommendant woysk Francuzkich, które zostaią w kraiu Batawskim, tu przybył.

Pogłoski o woynie lądowey równy skutek w Amsterdamie iak w Paryżu sprawiły; papiery nasze upadaią. Jednakże wielu kapitalistów, którzy dawniey znaczne summy złożyli w banku Londyńskim, i procenta należne podczas woyny nawet, odbierali regularnie, dziś ztamtąd summy swoie przenosić zaczynaią do Amsterdamu. Patryotyzmowi w sercach obywatelskich ożywionemu przez Pensyonarza odmianę przypisać trzeba.

Z Londynu wiadomość mamy, że Admiralicya nietylko daie Nelsonowi nayważszą kommendę w Dunes przeciwko flottylli zprzymierzoney, aleteż postanowiła przywołać wszystkie eskadry dotąd zabawne zamykaniem portów nieprzyiacielskich, ażeby tém bardziey ubezpieczyła brzegi 3 Królestw od naiazdu. Co iednak rozciągać się nie ma do flotty pod Brestem stoiącey, z którą Cornwallis może naywiększą przysługę uczynić oyczyznie, przeszkadzaiąc złączeniu się Admirałów Hiszpańskich i Francuzkich. Pod rządem Pensyonarza, morska potęga narodu naszego wzrost brać zaczyna; wczora w Rotterdamie 2. nowe fregaty na wodę spuszczono.

HISZPANIA.

Madrid 6 Sierpnia. Córka Króla Katol. małżonka X. Brezylii, szczęśliwie syna powiła; 3 dn. illuminacye stolicy naszey, i uroczyste nabożeństwo nakazał Monarcha z okoliczności narodzenia wnuka dawno pożądanego.

X. Pokoiu imieniem Karola 4 ofiarował wielki medal złoty Kapitanowi Szwedzkiemu Terngren, który w m kwietniu statek Hiszpański, 55 ludzi niosący z Malagi, od zatonienia nieuchronnego ratował. Ten postępek wspaniały kazał X. ogłosić w całey Monarchii, z oświadczeniem winney wdzięczności Kapitanowi i Szwedzkiemu narodowi.

Eskadra nowo uzbroiona w porcie Cadix zostaie pod kommendą Admirała Alava. Krążący w blizkości Collingwood zatrzymuie statki oboiętne, które odbiiaią od brzegu, i zabiera z nich maytków do służby Angielskiey. Konsulowie przesłali do niego uwagi swoie.

Niedaleko obozu S. Rocha pod Gibraltarską twierdzą, drugi wytknięto w Buena Vista, do którego 21 lipca wkroczyły 2 regimenta ciężkiey piechoty, 3 batalion lekkiey, dywizya Saperów, druga kanonierów, 12 regiment iazdy, i 9 półk strzelców konnych; naywyższą kommendę ma Don Castannos.: Rozumiemy, że te woyska zgromadziły się iedynie dla powściągnienia Anglików od wycieczki, którą mogliby uczynić, maiąc dziś załogę bardzo liczną. O żadnem przygotowaniu do oblężenia twirdzy niedobytey nie słychać.

Adm. Salcedo w ostatnich d. m. lipca raz ieszcze wyprowadził na morze z Carthageny eskadrę, i wkrótce spotkał kupiecką flottę Anglików z 20 żaglów złożoną, bez woienney straży. Poszedł w pogoń; usiłowanie daremne: lepiey żeglowali nieprzyiaciele, wiatr im sprzyiał, wkrótce nam z oczu znikneli.

Pierwsza wyprawa na woynie ter. nie poszczęściła się Hiszpanom. Gravina z portu Vigo 28 lipca pisał do X. Pokoiu donosząc o bitwie stoczoney d. 22 blizko Finisterre z Anglikami. O południu fregaty przodem płynące postrzegły nieprzyiaciela; 5. god. czasu mieli zprzymierzeńce do uczynienia gotowości. Sam Gravina pierwszy strzelać zaczoł o god. 5. Trwał ogień więcey 4 god. Mgła nadzwyczay gruba widok tamowała. Zdało się Francuzom i Hiszpanom, że nieprzyiaciel ustępuie z boiowiska; nawet z niektórych okrętów maytkowie okrzyki radosne wydali. Lecz nazaiutrz postrzeżono, że 2 okręta nasze, Raphael i Fermo zgineły. Wątpliwość o ich losie znikneła; gdyśmy postrzegli, że Anglicy ciągneli za sobą kilka statków żeglować niezdolnych; iedne były ich własne w boiu zepsute, drugie Hiszpanom zabrane.

Powiadaią Villeneuve i Gravina, iż nieprzyiaciel przez 2 d. następuiące unikał spotkania powtórnego; że miał zepsutych okrętów kilka, że flotta zprzymierzona nie wiele straciła. Czemuż więc nie przymusiła Anglików do nowey bitwy? czemu nie dościgneła eśli uchodzili opieszale? czemu nie płyneła do Ferrolu prosto? gdzie iednakże Calder w kilka d. po rozprawie był widziany. Jeden wiatr służył obu stronom, gdy do iednego celu zmierzały. Te okoliczności pokazuią, żeśmy szczęścia sprzyiaiącego nie mieli w pierwszém spotkaniu. Flotta do Vigo zawinąć musiała dla nabrania wody, którey 2 okręta Francuzkie z Admir. Magon przybyłe do Indyi zachod. gdy iuż Villeneuve i Gravina powracali do Europy, nie miały tylko na 6 d. Szkorbut na wszystkich statkach zagęszczony, 1500 ludzi z woyska lądowego niezdatnemi uczynił do potrzeby. Przydaie Gravina uwagę, która zdaie się wskazywać prawdziwą przyczynę przegraney; że chociaż zprzymierzeńce stawili do boiu okrętów lin. 20 przeciw Angielskim 15; iednak w tey liczbie miał nieprzyiaciel 4 3 piętrowe, Villeneuve i Gravina wszystkie 2 piętrowe. Na końcu rapportu wychwala lud Hiszpański; wspomina o zabraniu kupieckiey flotty pod Antigoa, odzyskaniu okrętu Minerva powracaiącego z Limy; słowa nie rzekł dla czego w drodze odłączył się od Francuzów, gdzie był, co sprawił.

WŁOCHY.

Genua 10 Sierpnia. Eskadra z 3 fregat, 3 korwet Francuzkich i Liguryiskich złożona, która dotąd stała w porcie naszym, pod sprawą H. Buonaparte wyszła na morze zmierzaiąc podobno do Toulonu; nie oddala się bynaymniey od brzegu, zapewne dla boiaźni krążących Anglików.

Arcy Podskarbi Lebrun wyznaczył u nas kommissyą z ludzi uczonych, którzy maią zebrać imiona, portrety, posągi, inne pamiątki mężów sławnych, którzy zasłużyli się dobrze tey oyczyznie, przywrócić napisy przez rewolucyą zgładzone, które dzisieyszym Ligurom przypominały, iacy byli ich przodkowie; i to wszystko porządnie umieścić w pałacu narodowym. Tenże Arcy Podskarbi rozkazał municypalności naszey odstawić na mieyscu dawném posąg nieśmiertelnego Andr, Doria, iakoteż Marszałka Francyi X. de Richelieu, który na ten zaszczyt u wdzięcznych Genueńczyków zasłużył, broniąc oblężoną stolicę przez woyska Austryackie r. 1748 i do księgi złotey Genueńskiey szlachty został wpisanym.

Mediolan 12 Sierpnia. Syn Elektora Bawarskiego przybywszy do naszey stolicy d. 1, odwiedził d. 5. Wice Króla Eugeniusza w Villa Buonaparte. Nazaiutrz Wice Król oddał wizytę gościowi w pałacu iego, z pierwszemi urzędnikami dworu i wielo Officyerami; tegoż d. zaprosił go na obiad do Villa Buonaparte. D. 7 udali się obydwa do Lodi, gdzie Eugeniusz manewrować kazał regimentowi kiryssyerów Francuzkich w obecności X. Zawczora sam wyiechał na 2 mieś. mieszkanie do Monza, zkąd raz w tygodniu odwiedzi stolicę dla prezydowania w radzie stanu, raz w t. g. wszyscy Ministrowie być powinni w Monza u Wice Króla z doniesieniem o interessach potocznych.

Florencya 11 Sierpnia. Doniesienie o wybraniu Kommandora Caraccioli na W. Mistrza Maltańskiego niedokładne było. Ponieważ w mieście Catania nie znalazła się liczba kawalerów ustawami przepisana do reprezentacyi wszystkich ięzyków, dla tey przyczyny obecni przystąpić mogli tylko do elekcyi kandydata. Z 56 głosów Caraccioli Neapolitańczyk miał 22, Kawaler Miaris z Friulu 9, Kommandor Guevara 5. Rzecz oddana do sądu stolicy Apostol. Tymczasem Guevara utrzymuie regencyą iako GL. zakonu. Załoga wyspy Malty za przybyciem dywizyi G. Craigh liczy żołnierza 12 t. Ponieważ tak wiele nie potrzebuie obrona twierdz prawie niedobytych, które potęga morska wspiera i zasłania, rozumiemy że Anglicy wkrótce przystąpią do ważney wyprawy na morzu środziem.

Słychać, iż woyska Francuzkie rozkaz odebrały zgromadzać się do obozu pod Monte Chiaro na granicy Mediolańskiey, i znaczny posiłek otrzymać maią. Ze naywyższa kommenda będzie dana Massenie, nie iest rzecz pewna, aniteż urzędownie doniesiona. Poźnieysze wiadomości odebrane z Neapolitańskiego Królestwa, od pierwszych są smutnieysze. Trzęsienie ziemi większą szkodę sprawiło niżeliśmy rozumieli W mieście Isernia 3 t. ludu zgineło. W samey stolicy Neapolu nie liczą nad 4 zabitych, ranionych mało więcey; lecz strata w domach i budowlach prywatnych i publicznych, zburzonych, zepsutych, do upadku nachylonych iest nieznierna; na pierwszy rzut oka oszacowano ią do 10 mill. dukatów Neapolit. *Reszta poźniey.*